

Канд. екон. наук Кучеренко С. К.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Ефективність діяльності малого підприємства може вимірюватись співвідношенням отриманих результатів і витрат на досягнення цих результатів. Вона також визначається ступенем досягнення поставлених цілей перед підприємством та оптимальним використанням фінансових, матеріальних і трудових ресурсів малого підприємства. Таким чином показник ефективності це відносний показник, який визначається долями одиниці, а можливо й вище в умовах високорентабельного бізнесу. Сутність ефективності підприємства полягає в досягненні найвищих результатів використання ресурсів з метою його розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Показники ефективності можуть мати різні компоненти в чисельнику і знаменнику як результат і витрати в залежності від особливостей діяльності та задач дослідників.

Визначення ефективності свідчить, що ця категорія оцінює досягнення максимальних результатів через оптимальне використання ресурсів і виконання поставлених завдань. Однак, точне розуміння ефективності може змінюватися в залежності від того, хто її визначає, та від контексту використання. Одним із найбільш поширених визначень є підхід, який розглядає ефективність як співвідношення результатів до витрат (ресурсів), і це зазвичай вважається традиційним підходом [4, с. 246]. Такий метод часто застосовується для оцінки ефективності об'єктів: від економіки в цілому до окремих малих підприємств чи управлінських систем. Наприклад, на рівні компанії ефективність оцінюється через співвідношення виробничих результатів до витрат на ресурси, такі як час, праця, матеріали та кошти. Такий підхід можна застосовувати і на рівні держави для оцінки ефективності економічних стратегій, політичних реформ або соціальних ініціатив, де ефективність визначається як співвідношення досягнутих результатів, наприклад, економічного росту чи соціального прогресу, до ресурсів, які для цього були витрачені. Однак, окрім традиційного визначення ефективності, існують й інші підходи, які можуть доповнювати ці критерії, враховуючи специфічні цілі та обставини [1]. У ринковій економіці підприємства намагаються максимізувати доходи та мінімізувати витрати, тобто прагнуть до досягнення ефективного

виробництва. Оцінка ефективності підприємства є важливим етапом в управлінні, оскільки дозволяє оцінити, наскільки успішно компанія реалізує свої цілі та як ефективно використовує свої ресурси [1]. Сьогодні існує багато методик для вимірювання ефективності діяльності малих підприємств. Різноманітність підходів виникає через відмінності в поняттях, тому для точності оцінки необхідно чітко визначити основні терміни. Ефективність підприємства оцінюється як ступінь досягнення цілей при використанні наявних ресурсів. Це поняття визначає, наскільки добре підприємство використовує свої ресурси для досягнення конкретних результатів, що є важливим аспектом як в економіці, так і в бізнесі, оскільки воно відображає здатність досягати поставлених завдань з максимальним ефектом [2, с. 106]. Класифікація ефективності може варіюватися в залежності від контексту, від напрямків і шляхів удосконалення організації управління і виробництва. Тому основні аспекти класифікації ефективності включають достатньо різні сторони діяльності підприємства:

I. Фінансова ефективність:

1. Рентабельність: співвідношення прибутку до витрат або інвестицій.
2. Оборотність активів: швидкість, з якою активи генерують прибуток.
3. Ліквідність: здатність покрити поточні зобов'язання підприємства.

II. Операційна ефективність:

1. Продуктивність праці: співвідношення виробленої продукції до витрат праці.
2. Ефективність витрат на виробництво продукції: загальні витрати з відповідною структурою на виробництво щодо обсягу продукції.
3. Якість продукції: відношення якості товарів до їх виробничих витрат [3].

III. Ефективність маркетингової діяльності:

1. Доля виробленої продукції на ринку.
2. Рівень задоволеності споживачів від продукції чи послуг.
3. Витрати на проведення маркетингових досліджень – як співвідношення витрат на ці дослідження та розміри отриманого доходу.

IV. Трудові ресурси:

1. Рівень плинності кадрів – стабільність кадрового складу.
2. Задоволеність працівників умовами праці на підприємстві: рівнем оплати праці, умовами мотивації, безпекою, напруженістю, рівнем інтелектуалізації.

3. Програми навчання і розвитку: система розвитку кваліфікацій персоналу [4, с. 191].

V. Впровадження інновацій та розвиток технічних і технологічних можливостей підприємства:

1. Наявність значних витрат на проведення досліджень і розвиток: вкладення інвестицій в оснащення сучасним обладнанням, впровадженням нових технологій та інновацій.

2. Створення нових продуктів, товарів та послуг – їх кількість та новизна.

3. Реалізація нових інноваційних проєктів: успішність і вигода [4].

Класифікацію ефективності діяльності підприємства містить багато різних аспектів діяльності підприємств і які мають різні варіанти комбінацій для оцінки загальної ефективності та різних напрямків і видів його діяльності. Важливо пам'ятати, що ефективність є комплексним поняттям, і оцінка ефективності підприємства повинна враховувати різні сторони його функціонування.

Список використаних джерел:

1. Ачкасова Л. М. Система управління ефективністю діяльності підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. № 41. С. 5-17.
2. Орлів М. Впровадження моделі збалансованої системи показників в органах місцевого самоврядування. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 4. С. 105-110.
3. Отенко І. П. Ефективність як основне поняття та критерій діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. № 6. С. 190-195.
4. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Храпач В. О. Управління фінансовою стійкістю підприємства в контексті забезпечення економічної безпеки в умовах посилення інтеграційних процесів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 245-251.

Ляшенко О. Г., канд. екон. наук Скрипник Н. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ГНУЧКІСТЬ (AGILITY) ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНИМИ РИЗИКАМИ

Турбулентність, в умовах якої функціонує українська економіка через масштабну військову агресію, характеризується розривом логістичних ланцюгів та нестабільністю ринкового середовища. Відповідно, традиційні підходи до управління відповідними операційними ризиками втрачають свою ефективність.